

Zájmena

Pronomina – zástupná (substituční)
pojmenování – ohebná

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

- ▶ **Název projektu: Šablony v SZŠ Příbram**
- ▶ **Registrační číslo: CZ.1.07/1.5.003/34.0933**
- ▶ **VY_32_INOVACE_CJ.2.6**
- ▶ ***Letem světem českou gramatikou***
- ▶ **Vyučovací předmět – Český jazyk a literatura**

- ▶ **Autor: Mgr. Alena Šimůnková**
- ▶ **Střední zdravotnická škola a Vyšší odborná škola zdravotnická, Příbram I, Jiráskovy sady 113**

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Druhy zájmen

- ▶ rodová – schopná vyjádřit svým tvarem jmenný rod
- ▶ bezrodá – já, ty, my, vy, sebe, sobě, si
- ▶ Určitá: osobní – já, my, on, se...
- ▶ přivlastňovací – můj, tvůj, jeho jejich...
- ▶ ukazovací – ten, to, tamten, onen, sám, samý...
- ▶ tázací – kdo, co, jaký který, čím...
- ▶ vztažná – kdo, kdož, který, kterýž, jenž...
- ▶ záporná – nikdo, nic, nijaký, ničí, žádný
- ▶ Neurčitá – kdekdo, kdokoli, cokoliv, všelicos, všechen, málokdo, sotvaco...

Skloňování zájmen

- ▶ zájmena bezrodá – zvláštní skloňování
- ▶ zájmena rodová:
 - ▶ A) shodné s přídavnými jmény – *který, týž, její, sám, můj, svůj*
 - ▶ B) skloňování zájmenné – dle vzorů *ten* (*tento, onen, kdo, někdo, kdosi...*) a *náš* (*váš, on, co, něco, cosi, jenž...*)

zájmena bezrodá – skloňování

	<i>osoby první</i>	<i>osoby druhé</i>	<i>zvratné</i>
	<i>číslo jednotné</i>		
1.p.	já	ty	–
2.p.	mě, mne	tebe, tě	sebe
3.p.	mně, mi	tobě, ti	sobě, si
4.p.	mě, mne	tebe, tě	sebe, se
6.p. (o)	mně	tobě	sobě
7.p.	mnou	tebou	sebou

skloňování *ten, náš* – jednot. č.

pád	rod muž.ž.	muž.n.	střed.	žen.
1.p.	ten,náš	ten,náš	to,naše	ta,naše
2.p.		toho,našeho		té,naší
3.p.		tomu, našemu		té,naší
4.p.	toho našeho	ten,náš	to,naše	tu, naši
6.p.		(o) tom, našem		té, naši
7.p.		tím,naším		tou,naší

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

skloňování *ten, náš* – množ.č.

pád	rod muž.ž.	muž.n.	střed.	žen.
1.p.	ti,naši	ty,naše	ta,naše	ty,naše
2.p.		těch, našich		
3.p.		těm, našim		
4.p.	ty,naše		ta,naše	ty,naše
6.p.		(o) těch, našich		
7.p.		těmi, našimi		

Další zásady skloňování

- ▶ Neurčité zájmeno **všechen, všecek** – se skloňuje v jednot. čísle podle vzoru měkkého, v množ. č. podle vzoru tvrdého
- ▶ Podle měkkého vzoru příd.jmen se skloňují **její, číměčí**
- ▶ Podle tvrdého vzoru příd. jmen – **který, týž, některý, každý, takový, žádný, sám, samý, můj** (možné oba tvary **mí, moji, má moje**) **tvůj**

Zájmeno *jenž*

- ▶ skloňování jako **on** (vzor *náš*, ale některé tvary odlišné) + **ž**
- ▶ po předložkách je **-j-** vystřídáno **-ň-** *bez něhož, k níž*
- ▶ **jejichž** – nesklonné

Jenž – číslo jednotné

▶ pád	rod mužský	střední	ženský
1.p.	jenž	jež	
2.p.		jehož	jíž
3.p.		jemuž	jíž
4.p.	jehož, jejž	jež	již
6.p.	(o) němž		(o) níž
7.p.	jímž		jíž

Jenž – číslo množné

▶ pád	rod mužský	střední	ženský
1.p.	již, jež (než.)		jež
2.p.		jichž	
3.p.		jimž	
4.p.		jež	
6.p.		(o) nichž	
7.p.		jimiž	

Procvičování – vyhledejte zájmena a určete jejich druhy:

- ▶ V polovici května 1945 – po válce – viděl pan Kopfrkingl okénkem sanitního vlaku na jakémsi nádražíčku malého německého města zástupy vyhublých lidí, vracejících se domů. Zdálo se mu, že mezi nimi poznává nějaké známé tváře, tvář jakéhosi pana Strausse a Rubinsteina a starou tvář doktora Bettelheima a nějakého mládence, snad jeho Jana, a také nějakou ženu, která mu přišla známá. Usmíval se, byl by jim rád zamával, ale právě měl ruku v kapse a právě v té kapse něco nahmatal. Byl to kousek nějakého provázku a kostka cukru. A tak se jen obrátil do kupé a řekl bezrukým a beznohým:
„Šťastné lidstvo. Spasil jsem je. Jistě už nikdy nebude na světě pronásledování, nespravedlnost a utrpení, jistě už ne, ani koně... Pánové, teď nastává ten nový řád.“

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Řešení:

Jakémsi – neurčité, se – zvrtné osobní, mu –
osobní, nimi – osobní, nějaké – neurčité,
jakéhosi – neurčité, nějakého – neurčité, jeho
– přivlastňovací, nějakou – neurčité, která –
vztažné, jim – osobní, té – ukazovací, to –
ukazovací, je – osobní, ten – ukazovací

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Zájmeno *který* nahradíte zájmenem *jenž* ve správném tvaru

- ▶ Je to člověk, na kterého se můžu spolehnout. Dům, v kterém ses narodil, už tu dávno nestojí. Šel jsem na procházku s dívkou, kterou už znám dlouho. Přísloví o psu, který nekouše, nemohu potvrdit. Pro ty zaměstnance, kterým končí dovolená, máme dobrou zprávu. Těm lidem, kteří tu čekají, nezávidím. Je to kamarádka, na kterou se můžu spolehnout. Dítě, které je v kočárku, se nahlas směje. Jsou to lidé, s kterými si rozumím.

Řešení:

- ▶ Je to člověk, na **něhož** se můžu spolehnout. Dům, v **němž** ses narodil, už tu dávno nestojí. Šel jsem na procházku s dívkou, **již** už znám dlouho. Přísloví o psu, **jenž** nekouše, nemohu potvrdit. Pro ty zaměstnance, **jimž** končí dovolená, máme dobrou zprávu. Těm lidem, **již** tu čekají, nezávidím. Je to kamarádka, na **niž** se můžu spolehnout. Dítě, **jež** je v kočárku, se nahlas směje. Jsou to lidé, s **nimiž** si rozumím.

Anotace

- ▶ Presentaci lze použít jako výklad učiva dle tematického plánu v rámci učiva morfologie, ale i pro opakování v jakémkoliv ročníku střední školy, protože základní znalosti mají žáci ze základních škol. Zde si je utřídí a procvičí.
- ▶ Presentace byla vytvořena v říjnu 2013 a ověřena v 2. ročníku oboru Zdravotnické lyceum 8.10.2013 a 11.10.2013. Je určena jako pomůcka k opakování tohoto učiva pro 1 až 2 vyučovací hodiny.

Zdroje:

HAVRÁNEK, Bohuslav. – JEDLIČKA, Alois. *Stručná mluvnice česká*. Vyd. 26, ve Fortuně 2. vyd. Praha: Fortuna, 1998. 246 s. ISBN 80-7168-555-0.

▶ FUKS, Ladislav. *Spalovač mrtvol*. 6.vydání. Praha: Euromedia Group – Odeon, 2013. 141 s. ISBN 978-80-207-1470-1.

▶